

CERKVENI GLASBENIK.

Organ Cecilijinega društva v Ljubljani.

Izhaja po enkrat na mesec in velja za celo leto z muzikalno prilogo vred 2 gold.,
za ude Cecilijinega društva in za cerkve ljubljanske škofije 1 gold. 50 kr.

Vrednistvo in opravnistvo je v hiši „Katoliškega društva rokodelskih pomočnikov“,
Poljske ulice št. 10.

Cecilijanski ideal.

(Dalje)

Gloria.

Takoj po končanem Kyrie intonuje celebrant angeljski spev »Gloria in excelsis Deo«. Zakaj angeljski? — Zato, ker so ga angelji deloma prepevali v noči, ko se je rodil Izveličar svetá, sv. cerkev pa ga je spopolnila. Ni moj namen razlagati vsebino tega speva, rečem samo tole: Naloga angeljev v nebesih, kakor tudi naša na zemlji je, da slavimo Bogá. V dosego te svrhe pa najbolj služi spev Gloria, v katerem kličemo: Laudamus te, benedicimus te, glorificamus te, adoramus te, gratias agimus itd. S temi besedami hvalimo, častimo, molimo in zahvalimo Bogá; toraj ima ta spev vse znake molitve: je častiven, hvaliven, zahvaliven in tudi prosiven, kar se spozna iz poznejših besed. Tako izvrsten je ta spev, da so ga pevci kristijani rabili za jutranjo molitev. Dandanes se liturgične molitve vedno bolj izgubljajo iz privatne rabe in se umikajo subjektivnim čustvom. Škoda! — Spev se potem obrne do presv. Trojice, da se nas usmili in milostno usliši naše prošnje, ker Bog sam je svet, on sam Gospod, Najvikši sè sv. Duhom v slavi Boga Očeta. „Quoniam tu solus sanctus itd.“

Gledé petja opomnim, da mašnik Gloria intonuje, kor nadaljuje; toraj ni prav, če kor intonacijo ponavlja, kakor se to nahaja pri modernih mašah, marveč kor prične z „Et in terra pax“. Dalje, ako ima kor nálog spev nadaljevati, potem je popolnoma neumestno, če orglavec preluduje med intonacijo duhovnikovo in nadaljevanjem kora. Vendar se to žalibog dostikrat zgodi, in nasledek je ta, da se sv. opravilo brez potrebe zavleče. Toraj pomnite dragi tovariši na cerkveno-glasbenem polji! En sam akord, potem pa precej „Et in terra pax“. Akord pa v tisti legi, v kateri prične spev.

Skladateljem bi o tej priliki rad povedal, da je Gloria sicer spev veselja, vendar zmernega, svetega veselja, kakeršno se spodobi pri očitni božji službi; spev, ki izraža sicer radost, vendar ne razsaja in ne razgraja. Čutila, ki odsevajo v cerkvenih obredih, so vedno v mejah zmernosti. Sv. cerkev se veseli in žalosti, vendar nikdar čez mero; veselje, kakor žalost

sta sklenjenji s popolno udanostjo v božjo voljo. Zeló napačno bi bilo to-
raj, ko bi skladatelj pri Gloriji vporabljal taka sredstva, vsled katerih bi se
prekoračile meje liturgične dostojnosti.

Moderni skladatelji imajo navado, da Glorijo razdelé v tri dele: 1. Glo-
ria, 2. Qui tollis, 3. Quoniam, Gloria in Quoniam se večkrat enako glasita,
Qui tollis dobi pa mirneji, če ne otožni značaj. Za to delitev ne najdem
pravega vzroka. Besede so v tako tesni zvezi, da muzikalno ločene zgubé
pomen. Qui tollis se nanaša nazaj na Agnus Dei; kako je toraj mogoče pri
vejici (,) končati muzikalno frazo? Ravno tako napačno bi bilo koncem
Glorije kaki fugi za ljubo Amen neštevilnokrat ponavljati. Besede niso za
kozlička, na katerem bi skladatelj smel prevračevati svoje muzikalne kozlece,
marveč je beseda glavna stvar, njej se mora podrediti glasba.

Credo.

Kakor Gloria, takó tudi Credo mašnik intonuje, kor nadaljuje. Credo je
slovesno veroizpovedanje, očitno spoznavanje glavnih resnic naše sv. vere.
Kdo bi se upal izpustiti le sam stavek, eno samo resnico? In vendar se
to godi na mnogih, mnogih krajih. Ni davno, ko sem imel slovesno sv.
mašo z leviti; pritrkavali so in na moč streljali. Pri sv. maši so peli iz
Molitorjeve maše. Zakaj porečem „iz Molitorjeve maše? — Zato, ker niso
peli vse maše, marveč pristrigili so jo, kakor časniški vrednik članek ali iz-
viren dopis. Credo, da si je Molitor vporabil pošteno celi tekst, glasil se je
takole: Patrem omnipotentem, Factorem . . . visibilium . . . Et in unum
Dominum J. Chr., Fil. Dei Unigenitum. Zdaj pa: Et incarnatus . . . &
homo factus est. — Potem so pa vse izpustili in zapeli samo še: Et vitam
venturi saeculi. Amen. — Po pravici vam povem, da sem bil užaljen do
dna srcá. Toliko se piše, podučuje, prigovarja, prosi; vse zastonj. Litur-
gična pravila se prezirajo. In kaj pravi rector ecclesiae k temu? — Nič. —
Pa ne mislite, da je dotični orglavec kaka sirota, ki zna le za silo. Ne,
mož je tako spreten v orglanji, da sem se kar čudil. Tudi igra prav dos-
tojno, cerkve vredno. Prepričan sem, da prijazna beseda od više strani
bi konec storila napakam. Bral sem te dni, da imajo prečastiti gospodje
dekani od škofijstva nálog, pri kanoničnih vizitacijah povpraševati po stanji
cerkvene glasbe. Ali bi ne bilo pri tej priliki na mestu, staviti tudi tole
vprašanje: Se li poje pri liturgični, slovesni sv. maši celi tekst, kakor je v
misalu itd.? — O kedaj bomo imeli duhovniki več liturgičnega čuta?

Res je pa, da se orglavci latinske maše najbolj bojé zavoljo Credo.
Stvar stane precej truda in tudi v cerkvi Credo najbolj zmuči pevce. Kako
se pomaga? — Prav lahko, če se namreč Credo poje koralno, zlasti o
manjših praznikih. Mesto da bi se kor mučil s težavnim Credo, naj stopi
kakih pet pevcev vkup in pojó naj Credo koralno z orglami. Drugi pevci
se ta čas odpočijejo in potem gre ofertorij zopet bolje od rok. Ljudje se
tega hitro privadijo, kar nič se jim ne zdi čudno. In če se koralni Credo
le p o poje, verjemite mi, da na notranji lepoti in vrednosti preseže vsacega dru-
zega. Kdor se pa upa figuralnega, prav stori. Jaz hočem le reči, da nimamo
izgovora zavoljo Credo, ker koral nas reši vsake zadrege. Ni pa dovoljeno

nektre dele v Credo recitovati, ali kakor se Caeremoniale izrazi „z orglami nadomestovati“, marveč celi Credo se mora peti, bodisi koralno ali figuralno. Tudi v Credo so nekateri odstavki, pri katerih se ima duhovnik priklanяти, kakor: Et in Jesum Christum, simul adoratur; ali celo poklekniti: Et incarnatus. Treba torej, da se ti stavki posebno razločno pojó, morda malo bolj počasi. Koliko napak, da naredé moderni skladatelji z „Et incarnatus“, ne bom tukaj popisoval, saj je vsem znano.

Prva dolžnost cerkvenih korov bodi toraj ta, da se Credo poje, kadar ga cerkveni koledar zahteva, in sicer da se poje cel, kakor je v misalu, naj si bode koralno ali ne. Najkrajši je koralen, ker traja k večemu pet minut. (Dalje prih.)

Ali je naše cecil. društvo kaj doseglo in kje so vzroki da ni še več doseglo?

Že teče trinajsto leto odkar je bilo zrnce cecilijanske ideje vrženo v ne dokaj rahlo zemljo. Pa zrnce to je vsklilo, pognalo mladike ter rodilo vsaj deloma dovoljen sad. Pravim s poudarkom vsaj dovoljen sad, ker rodilo bi bilo lahko že prav bogat sad, ko bi nekateri vrtnarji ne bili pozabili ali pa se popolno izognili prilivati mladi rastlinici. Vendar samosvestno smemo reči, doseglo se je precej v teku teh let; voz, ki je bil ušel pod cesto, je postavljen zopet na pravi tir. Kdor ima le kaj pojma — seveda izobraženega — v glasbi sploh, mi tega ne more zanikati, ako pomislimo, kako je bilo preje in kako je sedaj. Opomniti pa moram, da imam, ko pišem te vrstice, v mislih bolj izobraženost v cerkveni glasbi sploh, kakor pa strogo liturgično stran, ker s tega stališča bi moral ostreje pisati.

Pa nekoliko mi je dal povod, da se dotaknem tega vprašanja, naš častiti dopisnik iz Dolenjskega v prvi letošnji številki „Glasbenikovi“. Nekako bolešno in vžaljen vzdihne: „Spoznajmo — spanec se nas poprijemlje“. Ne upam se mu sicer tega kar naravnost zanikati, ker je č. gospod auktoriteta v tej stvari; rečem pa, da imam jaz bolj optimističen razgled. Kako je bilo pred vstanovitvijo cecilijanskega društva s cerkveno glasbo po Slovenskem? Kako je bilo? — E žalostno je bilo, kakor je še sedaj semtertje, kjer nevednost in nebržnost kraljujeta. Podoba ta je bila večkrat tudi v „Cerkv. Glasbeniku“ slikana, ni mi je treba ponavljati. Kje si nahajal lepo vbrane pevske kore, kje liturgične maše, kje umetniško — da ne rečem — le dostojno orgljanje? In sedaj? Sedaj se nahaja že malo večih krajev, kjer bi ne bili lepo vrejeni pevski mešani zbori, ter bi se ne pela vsaj o velicah praznikov latinska maša s popolnim tekstom. Da se mnogi pevovodje in organisti tako malo menijo za „Cerkv. Gl.“ ter nič ne dopisujejo, to je res — graje vredno. Ali znano mi je, da se na mnogih krajih zbuje po cecil. društvu prav lepo petje goji — celo v hribovskih krajih, kljub temu pa v „Cerkv. Gl.“ iz onih krajev še nisem nikakega poročila bral. Če mislimo, na to, kako malomarni so mnogi, ki bi lahko v „Cerkv. Gl.“ večkrat kaj sporočili o svojih izkušnjah in vspehih ter Vam, g. vrednik, tako nekako iz za-

drege pomagali, tedaj smemo pač reči: „spanec se nas poprijemlje“. In res je opazati, da so celo dopisniki, ki so večkrat radi pomočili pero v ta namen, — zadnji čas nekako utihnili s svojimi poročili, a delujejo pa vendar še vedno vrlo s tisto ali še večjo vnemo.

Nekoliko se dá to tudi pojasniti. Organistu-pevovodji nekako ne pristojajo, da bi sam sebe in svoj pevski zbor kritikoval ter se tako ali grajal ali hvalil, pomagujoči izvršujoči udje pa navadno te zmožnosti nimajo in tako ostane vse le doma. Vendar pa organisti, pevovodje sporočajte večkrat, če tudi kaj malega o svojih vseh, o izkušnjah pri napredovanju v petji; katera skladba, katera maša, kak motet Vam kaj bolj ugaja itd., da bode „Cerkv. Gl.“ z bolj raznovrstnimi poročili napolnen.

Pa nazaj k vprašanju! Pri zmotencu, spridencu smo že veliko pridobili, ako smo mu odprli oči, da spozna, da ni na pravi poti, da spozna svoje pregreške, da — s tem smo ga že na pol pridobili. Nekako tako je tudi s cerkveno glasbo. Če tudi niso še vsi naši pevski kori preustrojeni, če se tudi tu in tam nahaja še mnogo trivialnega, vendar čedalje bolj uvidevajo tudi starejši organisti, kaj je lepo, kaj ni lepo, kaj umetnost in kaj ne — vkus se boljša, se lika — Cecilija prodira ali prav za prav je že popolno prodrla!

S petjem v tesni zvezi je tudi orglanje. Kakor je bilo petje propalo, ko je Cerkev molčala, tako in še bolj propalo je bilo tudi orglanje. Mnogi organisti se niti zavedali niso, kak namen da imajo orgle, zato pa so je tudi rabili mej najsvetejšo daritvijo v čisto profanne namene. Še sedaj bi Vam mogel imenovati orglavce in to celo — orglavce-učitelje, ki mislijo, da so orgle v cerkvi zato, za kar je ročna harmonika v gostilni. No pa ti so, upam, že bolj redki, večina se je provspela že do više izobraženosti. Umetnega orglanja si toraj pred leti zastonj iskal po svetiščih, saj je bil ta bolj čislán, ki je več oštarijskih znal. Glejte! to je — toliko hvalisani ljudski vkus! Kak razumnik mu bode sedaj še pritrjeval! — Tudi v tem obziru smo naredili velik korak. Poskočnice so iz svetišča do malega izginile, razlega se vsaj dostojno, v premnogih krajih oživljeno po cecilijancih celo prav umetno orglanje. Kje si našel pred leti na naših korih kake preludije? Zastonj si jih iskal. In sedaj? Mislim da je že malo kak kor na Slovenskem, ki bi ne imel svojih zbirk, vsaj izdanih po „Glasb. Matici“ ter D. Fajgelnovih in — če jih manjka, je že to slabo znamenje. Poznam gospoda, ki je ravno po tem, da si je pri orglanji večkrat posluževal preludij, prišel do boljšega, umetniškega okusa. Orglavci, poslužujte se jih le prav pridno! Celó prvi naš kapelnik se jih tu pa tam poslužuje, dasi tudi mu lastna dovršena umetnost in fantazija ne odrekujeta kar cele fuge, ki mu tečejo izpod rok kakor lahen potoček. Videl sem tudi pri družih spretnih orglavcih, da se raznih zbirk poslužujejo. Če so tem glasbeno izobraženim potrebne, koliko bolj so potrebne v harmoniji ne dokaj večšim orglavcem. Učitelj-orglavce mi je pri neki priliki rekel: „Veste, če slišim, da kdo tako brez vse misli na orglah brklja, me taká jeza popade, da bi mu najraje zausnico dal“. No, seveda je to hiperbolično rečeno, a nejevolja zares prevzame človeka. Lep preludij posebno v plenu spreminjaje s piano, je že

sam na sebi nekaj krasnega, kar se dá le s kraljico vseh godal — orglameci doseči. Seveda mora ta gladko teči, zato se ga je pa treba že doma naučiti. Da je treba tudi tukaj za spremeneno skrbeti kakor povsod, — tega mi ni treba omenjati. Velika napaka je torej, če orglavec pri nastopu vedno en in isti preludij igra in zopet kot uvod kaki pesmi le vedno iste akorde. Če kje, velja tu: *variatio delectat* — razlika mika!

Cecilijanko društvo je dalje, ki je vzgajilo že dokaj spretnih orglavcev in celo komponistov; druge pa, ki so se že preje z glasbo pečali, je na novo spodbudilo, da so se v cerkveni glasbi spopolnili in više izobrazili.

Ali cecilijansko društvo ni dalo le v naši ožji domovini cerkveni glasbi ves drug tok, ampak porodilo je tudi pri sosedih dve hčerki, v življenje poklicalo cecilijansko društvo na Goriškem ter na Štajerskem. Zabelježiti moramo, da od poslednjih posebno vrlo deluje in napreduje cecilijansko društvo na Goriškem. Kaj je goriško cecilijansko društvo že vse storilo, tega naštevati mi ni treba, saj površno je to znano čast. čitateljem „Glasbenikovim“. Slava za to gre za lepo umetnost unetim gospodom duhovskega kakor svetkega stanu. Le tako vrlo naprej!

(Konec prih.)

D o p i s i.

Rudolfovo 22. aprila. Poročati Vam hočem o stanju cerkvenega petja v našem mestu. V Rudolfovem imamo dve cerkvi, kapiteljsko in samostansko. V obeh se moli kor in vrše se liturgična pravila. Oba kora imata tedaj dela dovolj.

1. Kapitelj.

V tej cerkvi je vodil petje več kot petdeset let g. Jožef Kravs, dosluženi učitelj dekleške šole. Bil je svoje dni spreten orglavec in violinist, in razumel je tudi druga godala. Seveda je bil tudi on učenec moderne šole in petje je bilo dolgo časa necerkveno, zlasti latinske instrumentirane maše. Ko se je pa cecilijanstvo oglasilo na Kranjskem, g. Kravs mu ni stopil nasproti kot sovražnik, marveč sprejel je njegovo idejo, da si bil že blizu sedemdeset let star, v kateri starosti se človek ne ogreje rad za kaj novega. Odpravil je pavke in trobente, omislil si dostojnejših maš, vpeljal koralne responzorije; s kratka: nastopil je pot, ki pelje do dostojnega, cerkve vrednega petja. Le škoda, da je bil mož že star, in so mu vrh tega jele pešati oči. Od leta do leta je slabše videl in lani je odstopil, ter mesto prepustil mladi moči. G. Kravs pa nam zopet spričuje, da vsak orglavec, ki glasbo bolj temeljito umeje, se hitro poprime cecilijanstva, da le dobi priložnost poučiti se o njegovi nameri.

Zatoraj sem že večkrat imel namen spregovoriti samo par besed o rajnem stolnem kapelniku Riharji. Bog vé, da imam rajnega v velicih časih in mu hranim vedno dostojen spomin, morda lepši spomin, kakor njegovi navidezni prijatelji, ki se zdaj pa zdaj oglašajo pa raznih listih, ne toliko iz spoštovanja do Riharja, marveč bolj zato, da bi cecilijancem kako gorko priložili. Toliko pa rečem, da ja bil Rihar dete svojega časa. Da je pa on danes živ, veste, kaj bi bil Rihar? Predsednik ali pa vsaj kapelnik cecilijinega društva. To je moje popolno prepričanje in vem, da blagi Rihar poreče: confirmo. Može se morajo ocenjevati iz stališča tedanjega časa. Vendar se zavoljo tega ne sme ovirati pravi napredek. Zatoraj bi bilo želeti, da jenja manéver tistih mož, ki stavljajo Riharja in današnje cecilijance v dva nasprotna, sovražna si tabora. Ni me sram povedati, da sem tudi jaz Schiedermeier-jeve maše z velikim veseljem pel in godel, ko nisem boljšega poznal; bil je to le materijalen greh.

Dočakal sem pa, Bogu bodi hvala, čase, v katerih so se mi odprle oči po skrbnem branji, obiskovanji Cecil. zborovanj in poslušanji vzornih skladb, in sedaj bi formalno grešil, ako bi se boljшему spoznanju ustavljal. Čast toraj vsacemu pevovodji, ki se v svoji sivi starosti podredi dobremu spoznanju, in ta čast gre tudi gori omenjenemu gospodu.

Na njegovo mesto je prišel iz Stare Loke g. Ignacij Hladnik in nastopil službo 1. oktobra 1889. Služba je sedaj sklenjena z mežnarijo in je menda za Ljubljansko stolno najboljša na Kranjskem. Tako je prav. Gotov kruh mora biti, potem ima človek veselje do dela, predstojnik cerkve pa tudi lahko tirja pošteno delovanje. Mil. gosp. prošt Peter Urh, so za pravo cerkveno petje ne samo vneti, marveč tudi darežljivi. Sami so starim pevcem prigo-varjali, da ostanejo koru zvesti tudi pod novim vodstvom in beseda iz visocih ust se je spoštovala. Dajó pa tudi vsako leto precejšno nagrado stanovitnim pevkam in poravnajo, če je treba, vse neprilike, brez katerih na svetu nikjer ni. Prva skrb novega pevovodje je bila, da se pevstvo številno pomnoži, in tudi v tej zadevi gre milostnemu hvala, ker so vplivali na stariše, da so poslali dekletca v glasbeno šolo. In sedaj šteje zbor 12 pevk in dva 2 pevca. Vaje so vsak teden dvakrat, v postu pa so bile vsaki dan, proti veliki noči po več ur na dan, kajti začetnike na kor spraviti, to ni lahka reč; vendar je g. Hladnik v kratkem dosegel lep uspeh. Seveda je to šele začetek, podlaga; na podlago se bo zidalo glasbeno poslopje. Ustanovil se bo glasbeni repertoar, izvežbali se bodo glasovi itd. Stanovitno se kor uterdi šele v par letih.

Vsako nedeljo in vsak praznik je v kapiteljnu po štatutih peta sv. maša ob 10. uri. Zjutraj je tiha sv. maša. Zjutraj se toraj poje slovensko, ob desetih vedno latinsko. Slovensko iz „Cecilije“ in drugih znanih zbirk. Latinske maše dosedaj: Stehle, Preismesse; Schweitzer, Kind-Jesu- in Schutzengel-Messe; Foerster, in hon S. Caeciliae; Kaím, Jesu Redemptor; Hladnik, in hon ss. Trinitatis op 5. in Missa Laetentur coeli, op. 9.; Koralna, Missa sol. in Credo III. Na velikonočno nedeljo Schaller, zweite Sonntagsmesse op. 22. z orkestrom. Godeev in pevcev vkup 32. Isti dan se je pel tudi osmoglasni Hladnikov „Terra tremuit“ v dveh zborih. Ob takih prilikah pomagajo dijaki.

Introitus in Communio se poje koralno. Graduale in Ofertorij večidel iz Schweitzerjevega „Lauda Sion“. Dostikrat tudi koral, ali iz Glasbenika ali pa po rokopisu.

Po vsem tem moramo biti s prvim naporom popolnoma zadovoljni in le želimo, da bi Bog ohranil navdušenost in ljubezen do svete stvari novemu pevovodji.

2. Franciskanska cerkev.

V tej cerkvi se obhaja samo ena služba božja ob osmih in sicer je to ob enem dijaška maša z ekshorto. Pojó sami gimnazijski dijaki, mali in odrasčeni. S sklepom lanskega šolskega leta je odšlo mnogo prav dobrih pevcev, zlasti sta omeniti dva Germa, ki sta vsa leta svojih študij mnogo storila v povzdigo cerkvenega petja. Pa na gimnaziji je vedno tako: Eni odidejo, drugi pridejo. Število tudi letos je in zmožnosti dovolj, samo glasov za tenor in bas ni več taci. Upamo pa, da se zopet obrne na bolje. Kolikokrat je bilo še slabše! — Pevcev je sicer krog 90, a na koru jih poje samo 34; 10 sopranov, 13 altov, 5 tenorov in 6 basov. Očitno moram pripoznati, da pojó prav radi, in da se nikdar ne kujajo, kar se pri pevcih kaj rado primeri. Blagorodni gospod ravnatelj je prijatelj petja in zelo pospešuje petje bodisi svetno ali cerkveno. Pevska šola se mora natančno obiskovati in poduk je lahek, ker imajo dijaki veselje in so pri poduku prav mirni in dostojni.

Ene stvari manjka, namreč dobrih orgelj. Še te, ki so, postavljene so tako nesrečno, da orglavec kot pevovodja ob enem nikakor ne more zadostovati oboji nalogi. Orgle imajo skrajšano klaviaturo, dve tasti morate biti celo leto staknjeni, pedal ima en 8' in dva odprta 16'; kaka bedarija! Meh ni za nič. Kdor je več orgljanja, vé, kaka težava je s takimi orglami. Upanje je, da bo kmalu bolje.

Preidimo sedaj k božji službi. Sv. maša je navadno tiha, le ob večih praznikih je peta in levitirana. Ob navadnih nedeljah se pojó kar povrsti pesmi iz Cecilije. Imamo mnogo knjižic in pojemo kar iz partiture. Po maši je blagoslov z Najsvetejšim. O sv. Jožefu smo imeli blagoslov po Rimskem obredniku, kakor so prevzvišeni knez in škof zapovedali, in pri tej navadi smo sedaj ostali, ker zdelo se nam je, da bi bilo na višem mestu tako najbolj ustrezno. Po sv. maši tedaj kor sam od sebe začne Tantum ergo in Genitori, mašnik za-

poje verzikelj in oratio, potem med sveto tihoto blagoslovi vernike. Nemudoma po blagoslovu zapojemo četereglasno psalm „Laudate“, ki se nahaja koncem 1. zvezka Cecilije. Noben človek se nad tem ne spodlikuje, ravno nasproti, ljudje sami mi pravijo, da jim je silno všeč. Mimogredé omenim, da vem za cerkev, v kateri se je popolnoma prezrla naredba višega pastirja gledé tega blagoslova o tridnevni sv. Jožefa, dasiravno je bila tako jasno razložena in priporočena. Resnična je bila beseda, izgovorjena pri zadnjem občnem zboru: Kaj pomagajo povelja, če se pa prezirajo? — Tako je; ako bi ne bilo tako, reforma cerkvene glasbe bi bila bolj napredovala.

Pri levitiranih mašah se poje sedaj vedno popolnoma po rubrikah. Najprej Introit koralno, potem Kyrie itd. Za Graduale radi pojemo triglasno v možkem zboru iz manuskripta, da se dečki ta čas odpočinejo. O priliki Vam pošljem par taci gradualov.*) Offertorium raznih cecilijanskih skladateljev, ali pa koral in po tem kak motet. Communio koral.

Maše, ki smo jih v novejšem času peli, so: Haller, Missa VII; Singenberger, in hon. S. Stanislai za tri možke glase; Schaller, I. Sonntagsmesse; Fajgelj, Missa op. 9 za en glas; Witt, in hon. S. Michaelis Archangeli za 2 glasa; Witt, in hon. S. Raphaelis Arch. za 5 glasov; Koralno Missa in festis solem.

Requiem: Koral, Ett-Wittov iz Cantica sacra, in P. Angelikov.

Hvaležno omenim, da gosp. Hladnik prav rad pomaga, kadar kaj večega osnujemo; mi mu pa tudi radi vračamo. Kjer je vzajemnost, tam gre vse. P. H.

Z Dobrove. (Konec). Sicer ima pa oni, ki se tako in enako izgovarja, proti sebi šolski zakon sam. Pesmarice po notah so od vis. c.kr. naučnega ministerstva za ljudsko šolo odobrene. Iz tega je razvidno, da vis. ministerstvo poduk v petji po notah presuponira, ker note v pesmaricah kakor tudi konec šolskih beril, gotovo niso samo za okrasek nad vrsticami. Vrh tega moramo pa pomniti, da mora biti vsak nauk kolikor mogoče nazoren. Pri poduku se je toraj treba posluževati raznih pripomočkov, ki store poduk lahek-nazoren. Je-li pa petje po posluhu nazorno? Nikakor ne. Tako se uče peti tudi kanarčki. Ergo!

Treba je toraj, da bi bila prihodnja pevska šola za prvence lepo sistematično, od lažjega do težjega, sestavljena. Prvi poduk bi se morebiti ravno s pomočjo števil, vsaj v obsegu navadne škele, storil prav nazoren, ker je številka najbolj priprost in jasen pojem, kateri je otroku pristopen. V pojasnilo bi bila tudi dobra kaka podoba, ki nam zviševanje ter zniževanje predstavlja. Postavim: stopnjice, lestvica i. dr.; vsaj imamo tudi v petji lestvico — „skalo“. Potem pa bi se zgodil prehod na note, od začetka seveda še vedno se oziraje na prejšnje vvidne pripomočke. To nalogo bi gotovo najbolje rešil kak za glasbo vnet ljudski učitelj, kateremu je že lastna skušnja in potreba pri podučevanju marsikaj povedala in pokazala. Tacih zato sposobnih gospodov se nam hvala Bogu ne manjka. Seveda bi morala biti cena takem delcu, kakor rečemo, nizka.

Po taki šoli bi gotovo radi segli vsi mlajši gg. učitelji, ki navadno iz pripravnice, vsaj zadnja leta veliko veselja do petja in glasbe sabo prineso. Prav bi prišla pa tudi drugim, ki v petji podučujejo. Postavim: čitalničnim pevovodjem, orgljavcem-učiteljem itd. Tako bi se pevska, sploh glasbena izobraženost v Slovencih dokaj povzdignila in noben učitelj-orglavec bi ne bil radi pevcev in pevk v zadregi, kadar mu lastni učenci in učenke ponavljajno šolo ostavijo. Gospodu „r“-u pa hvala za sproženo misel! Bog nam nakloni še več taci gg. „r“-ov, potem bo de petje v šoli pa tudi v cerkvi prospevalo. A. Lesjak.

Z Dolenjskega 20. aprila. Že večkrat sem čul tožbe iz ust skladateljev, da ne najdejo primernih besed svojim skladbain. Te tožbe se zdé meni prav opravičene: Imamo res mnogo pesnic Marijnih, sv. Telesa in svetniških od Bilca, Jerana, Volčiča itd. Toda vsaka ima že svoj napev, morda njih še več. Ali naj ostanemo pri teh? — „Danica“ prinese semtertje kako pesem, lepo, nabožno, toda za cerkveno porabo ne tolikanj pripravno. In vendar imamo ravno v sedanjem času mnogo izvrstnih pesnikov, zlasti med prečastnim klerom. Toda leposlovni listi imajo v zakupu vse njih moči in cerkveno polje ostane neobdelano.

Zatoraj se obrnem danes do slovenskih pesnikov s prošnjo, da bi zopet pričeli sple-tati pesniške vence na čast sv. Telesu, prečisti Devici Mariji in tudi za druge priložnosti zlagati pesmi. Mi pa hočemo pesnim preskrbeti napevov in tako bo zopet napredovalo

*) Prosimo. Vr.

petje v domačem jeziku, ktero smo tudi napisali na cecilijanski prapor. „Zgodnja Danica“ bo gotovo rada sprejemala in objavila pesmice, „Glasbenik“ pa napeve. Samo priporočam, da imajo pesmi pravi cerkveni značaj, da se naslanjajo na brevij in misale, da niso sami subjektivni občutki, marveč imajo jedrnatno podlago. Bog daj, da bi te vrstice naše krščanske pesnike privabile zopet na cerkveno polje; iz srca jim bomo hvaležni. L.

Razne reči.

— Čuli smo iz gotovega vira, da je vis. ministerstvo za uk in bogočastje razposlalo nov poostrén ukaz (podpisan že 20. februvarija t. l.), ki se tiče poučevanja cerkvene glasbe po c. kr. učiteljskih ter nadzorovanja po gg. nadzornikih. A ker se ta ukaz celó v strokovnih učiteljskih listih ne nahaja in nam njegov tekst tudi od drugod ni došel, ne moremo o njem danes nič natančnejšega povedati. Kaj neki je uzrok molčanju? —

— V solnograškem semenišči cerkveno petje vrlo napreduje; tako n. pr. dva učitelja gg. bogoslovce 4 krat na teden v koralu podučujeta in se pri tem poduku teorija s praktičnimi vajami združuje. Poleg tega pa so še večkrat izredne vaje, kadar je treba v stolnici peti. Ker v semeniški cerkvi zgolj gg. bogoslovci cerkv. petje oskrbujejo in vsaj ob vsih nedeljah in praznikih pri slovesni maši in pri popoldanski službi božji popolnem po liturgičnih ukazih pojó, jim je skrb, da se o prostem času za ta posel še posebej v figuralnem petju urijo. Glasbeno bolj nadarjene bogoslovce podučuje poseben učitelj v instrumentalni glasbi (glasovir in godala). Da se v semeniški cerkvi le prave cerkvene skladbe predavajo, o tem niti vprašanja ni: saj je velezasluženi predsednik solnograškega cecil. društva dr. J. Katschthaler ob enem tudi semeniški vodja. Le še to: Tekom tega šolskega leta ustanovili so gg. bogoslovci celo še med sabo prostovolno koralno šolo, koje smoter je, kolikor mogoče se izobraziti se v cerkv. petju *per excellentiam*. Društveniki, skoro polovica gg. gojencev, se vadijo zase po jedno uro na teden v koralu.

— V Oberammergau-u na Bavarskem se bode zopet letos predstavljalo Kristovo trpljenje (s petjem) od 26. majnika do 28. septembra. Pričakujejo letos še več tujcev kakor druga leta, ker se je kazališče in igra sama, že doslej krasna, baje še mnogo zboljšala.

— „Nemška pevska zveza“ bode imela letošnje (4.) zborovanje na Dunaji. Doslej se je k tej slavnosti oglasilo kakih 500 pevskih društev z 9000 pevcev.

— Nek nemški mehanik je izumil stroj, ki ima človeško podobo in se imenuje „mehanični dirigent“. Le-ta dirigent, (ki je že s patentom zavarovan proti ponarejenju) z eno roko matematično enakomerno vsak takt bije; toraj utegne še nevaren tekmeec postati — brezdušnim dirigentom.

Oglasnik.

Der katholische Kirchengesang beim hl. Messopfer. In populären Vorträgen für Geistliche und Laien dargestellt vom Dr. J. Selbst. Zweite, gänzlich umgearbeitete Auflage. Pr. M. 1.60, Regensburg, Fr. Pustet.

Te knjige prvi natis je prišel na dan 1. 1880; dobila je že takrat knjiga mnogo prijateljev zlasti med duhovščino, katera je v njej našla zvesto voditeljico za svoje delovanje v službi cerkv. glasbe. L. 1887. bila je preložena na francoski, l. 1888 na holandski jezik.

— Še boljši od prvega natisa je tu naznanjeni drugi; daje mnogo gradiva za liturgične pridige (kakor je Conc. Trid. zahteva), a je tudi pripravno berilo za take, ki se brigajo za cerkv. glasbo, pa tudi za one, kateri o njej nič slišati nočejo. Jezik je lep, vsebina tvarini kos. — Prodaja katol. bukvarna v Ljubljani.

Die Kirchenmusik nach dem Willen der Kirche. Eine Instruction für kath. Chordirigenten und zugleich ein Handbuch der kirchenmusikalischen Vorschriften für jeden Priester und gebildeten Laien von P. Krutschek. Preis M. 1.80. Zweite verbesserte und vermehrte Auflage, Regensburg bei Fr. Pustet.

Prvi natis té knjige je bil v dveh mesecih razprodan, in toliko je knjiga dopadala, da jo je 7 škofov priporočilo. Drugi, tu naznanjeni natis je še mnogo spopolnen in zboljšan. Naj bi cecilijanci, nemštine vešči, zlasti gg. duhovniki segli po tem izvrstnem delu in se tudi pri liturgiji in drugi službi božji po njem ravnali! — Prodaja katol. bukvarna v Ljubljani.

Pridana je listu 5. štev. prilog.

Odgovorni vrednik lista **Janez Gnjezdá**. — Odgovorni vrednik glasb. priloge **Anton Foerster**. Zalaga **Cecilijino društvo**. — Tiska **R. Milic**.